

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 2/2024)

София, 17 януари 2024 г.

Съдържание

1.	Външна търговия с основни земеделски култури	3
1.1	Зърнени и маслодайни култури	3
1.2	Плодове и зеленчуци	4
2.	Цени	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	7

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч. текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища. Окончателните оперативни данни относно проведените основни селскостопански мероприятия в растениевъдството през 2023 г. ще бъдат публикувани след обобщаване на наличната информация.

1. Външна търговия с основни земеделски култури

1.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

В рамките на последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени 15 хил. тона пшеница, докато товари с ечемик и рапица не са преминавали. Общо за периода от началото на пазарната 2023/24 година до 14 януари 2024 г., експортът на пшеница през порта нараства над два пъти и половина на годишна база, а този на ечемик – над двадесет пъти.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 14.01.2023	01.07.2023 – 14.01.2024	Изменение на годишна база
пшеница	515 718	1 382 193	168,0%
ечемик	6 706	141 528	2010,5%
рапица	10 174	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли – октомври 2023 г. извън страната са реализирани 2 971,5 хил. тона пшеница, 310,3 хил. тона ечемик и 106,6 хил. тона рапица. Износът на пшеница и ечемик е респективно с над два и три пъти повече в сравнение с аналогичния период на миналия сезон, а този на рапица - с 38,7% по-малко.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Общо изнесеното количество царевица през Пристанище Варна от началото на септември 2023 г. до момента достига 89,7 хил. тона (в т. ч. 5,5 хил. тона през периода 8 – 14 януари 2024 г.), което представлява повече от десетократен ръст на годишна база. Експортът на слънчоглед през порта също изпреварва значително миналогодишния (над два пъти), независимо от липсата на преминавали товари през последната седмица.

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

**Износ на царевица и слънчоглед
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.09.2022 – 14.01.2023	01.09.2023 – 14.01.2024	Изменение на годишна база
царевица	8 772	89 715	922,8%
слънчоглед	2 227	4 837	117,2%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега не е отчетен експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за първите два месеца на пазарната 2023/24 година (септември и октомври 2023 г.) сочат повече от трикратен ръст на износа на царевица спрямо година по-рано, до 167,9 хил. тона. Увеличение се отчита и при експорта на слънчоглед, но по-умерено – с 39%, до 137,5 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м. септември 2023 г. за пролетните култури) през Пристанище Варна са внесени 2,7 хил. тона рапица и 9 хил. тона слънчоглед. Няма данни за осъществени доставки на пшеница, ечемик и царевица през наблюдаваните терминали във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през периода юли - октомври 2023 г. в страната са внесени общо 26,9 хил. тона пшеница и 44,4 хил. тона рапица, съответно с 15,4% и с 60,4% над нивата отпреди една година. Импортът на ечемик през периода е незначителен – 892 тона, при 5,9 хил. тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Общият внос на царевица за зърно за първите два месеца на пазарната 2023/24 година (септември и октомври 2023 г.) спада с 67,5% на годишна база (до 4,3 хил. тона), а този на слънчоглед - с 3,3% (до 220,8 хил. тона).

1.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари – октомври 2023 г. в страната са внесени 240,9 хил. тона пресни зеленчуци и 314,6 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 2,3% повече и с 1,7% по-малко в сравнение със същия период на 2022 г.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на по-големите доставки на домати (с 5,6 хил. тона или 7,5%) и пиперки (с 3,3 хил. тона или 13,1%). Нараства и обемът на внесените тикви (с 0,6%), краставици (с 1,2%), патладжани (с 9,7%) и

бобови зеленчуци (със 71,4%, предимно грах). Същевременно, намаляват влезлите в страната количества зеле (с 22,8%), гъби (с 14,9%), марули (с 5,2%), моркови и репи (с 3,5%), картофи (с 3%) и лук (с 1,9%).

**Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през януари - октомври 2023 г.,
сравнено със същия период на 2022 г., тона**

Поток	Продукти	януари – октомври 2022	януари – октомври 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	235 475	240 887	2,3%
	пресни плодове	320 224	314 625	-1,7%
Износ	пресни зеленчуци	31 630	30 206	-4,5%
	пресни плодове	64 131	54 007	-15,8%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г.), обработени от МЗХ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

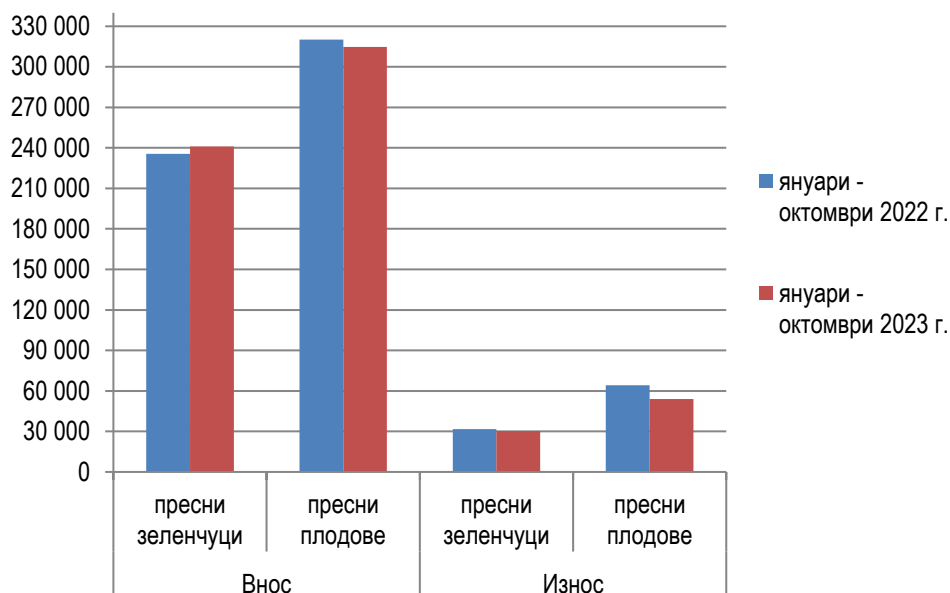
Близо половината от целия внос на пресни плодове през десетте месеца на 2023 г. се формира от цитрусови плодове и банани - общо 142,5 хил. тона, с 1,3% по-малко на годишна база. Сравнително голям дял заемат и доставките на ябълки (13,1%), които се свиват с 10,6%, до 41,4 хил. тона. Внесените количества черупкови плодове, грозде, круши, пъпеш и череши са от 9,8% (черупкови плодове) до три пъти (череши) над отчетените за същия период на 2022 г., докато понижение е налице при прасковите (с 0,5%), ягодите (с 0,6%), кайсиите (с 0,8%), дините (с 13,6%), вишните (с 43,7%) и сливите (с 52,8%).

Износът на пресни зеленчуци през периода януари – октомври 2023 г. е в размер на 30,2 хил. тона, което представлява намаление с 4,5% спрямо година по-рано. По-сериозно спадат реализираните пратки на пресни плодове – с 15,8%, до 54 хил. тона.

Значително по-малко на годишна база са изнесените краставици – с 2,2 хил. тона (26,5%) и картофи – с 1,2 хил. тона (39,5%). Сред основните зеленчуци, увеличение се отчита при експорта на домати (с 9,9%), лукови зеленчуци (с 11,1%), гъби (с 16,4%) и пиперки (с 24,8%).

Регистрираният износ на пресни плодове за периода представлява до голяма степен реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове - 28,5 хил. тона, с 10,2% по-малко на годишна база. Изнесеното количество дини е с близо 9 хил. тона (38,9%) под нивото, отчетено година по-рано. Свива се и реализацията извън страната на черупкови плодове, вишни, сливи и кайсии – в границите от 11,2% (черупкови плодове) до 85,7% (кайсии). Експортът на череши, грозде, киви, круши и дюли нараства няколкократно спрямо десетте месеца на 2022 г., а този на ягоди, праскови и ябълки – респективно с 2,1%, 3,4% и 9%.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

2. Цени

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 10 януари 2024 г. се отчита леко седмично поевтиняване на основните зърнени култури – от 0,5% при хлебната пшеница до 1,4% при фуражната пшеница и царевичата. Изкупната цена на слънчогледа нараства с незначителните 0,3%.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 10.01.2024 г., лв./тон без ДДС

	11.01.2023	03.01.2024	10.01.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	546	386	384	-29,7	-0,5
Фуражна пшеница	532	360	355	-33,3	-1,4
Ечемик	590	352	348	-41,0	-1,1
Царевица	525	361	356	-32,2	-1,4
Слънчоглед	943	698	700	-25,8	0,3
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

Съпоставката със същия период на миналата година сочи спад на цените на зърнените и маслодайните култури в границите от 25,8% (слънчоглед) до 41% (ечемик).

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 10.01.2024 г.

2.2 Плодове и зеленчуци

В рамките на последната седмица на тържищата в страната се наблюдава намаление на средните цени на едро на картофи (със 7%), домати (с 5,1% при българските оранжерийни и с 2,1% при вносните) и зеле (с 3,5%). Същевременно, оранжерийните краставици и вносните ябълки поскъпват, съответно с 2,6% и 9,7%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 12.01.2024 г., лв./кг

	13.01.2023	05.01.2024	12.01.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,26	1,29	1,20	-4,8	-7,0
домати (оранжерийни)	3,21	3,16	3,00	-6,5	-5,1
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	3,04	3,32	3,25	6,9	-2,1
краставици (оранжерийни)	3,61	3,84	3,94	9,1	2,6
краставици (внос)	3,10	*	2,96	-4,5	-
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен, внос)	3,41	*	3,58	5,0	-
зеле	0,92	0,86	0,83	-9,8	-3,5
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-

	13.01.2023	05.01.2024	12.01.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,65	1,81	-	9,7
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Към 12 януари 2024 г. вносните краставици, картофите, българските оранжерийни домати и зелето се търгуват с между 4,5% (вносни краставици) и 9,8% (зеле) по-евтино в сравнение с година по-рано. Над миналогодишните нива са средните цени на едро на вноския червен пипер (с 5%), вносните домати (с 6,9%) и българските оранжерийни краставици (с 9,1%).

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 12.01.2024 г.

